

"...

1- DAVACININ GEREKÇESİ ÖZETİ:

A- 1136 sayılı Kanununun 3. maddesinin (b) bendi ve bununla ilgili geçici 8. maddesi için

:

Eski 3499 sayılı Avukatlık Kanununda Siyasal Bilgiler Okulu veya Fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden Hukuk Fakültesinde sınav vermiş olanlar öğrenim bakımından avukatlık mesleğine kabul edilme koşuluna sahip sayılırken 1136 sayılı Kanunun avukatlığa kabul koşullarını belirleyen 3. maddesinin öğrenime ilişkin (b) bendinde bu hükme yer verilmemiştir. Böylece hukuk fakülteleri mezunlarıyla eksik hukuk derslerinden sınav vermiş Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunları arasında hiçbir fark olmadığı halde ikincilere avukat olma yolu kapatılmış ve kanun önünde eşitlik ilkesi çiğnenerek hukuk fakülteleri birer avukatlık fakültesi imiş gibi mezunlarına imtiyaz tanınmıştır. Yürürlükteki kanunlara göre hâkim olabilecek durumda bulunan Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının avukat olamamaları eşitsizliği bir başka yönden de oluşturmaktadır. Hüküm Anayasa'nın 12. maddesine aykırıdır.

Yine aynı hüküm Anayasa'nın 14. maddesine aykırı olarak kişinin maddî ve manevî varlığını geliştirme hak ve hürriyetini, 21. maddeye aykırı olarak da Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının bilim ve sanatı serbestçe öğrenme haklarını kısıtlamaktadır.

Hükümün oluşturduğu durum, Anayasa'nın 122. maddesinin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları için getirdiği "Yönetim ve işleyişin demokratik esaslara uygun bulunması" yolundaki buyruğa da aykırıdır. Çünkü kamu kurumu niteliğindeki hiçbir meslek kuruluşu bilgileri eşit olan ve eksigi varsa sınav vererek tamamlamış bulunan iki zümreden birine kapılarını kapayamaz.

B- 1) 35. ve 63. maddeler için :

35. madde hükmü adlî işlemler dışında resmî dairelerdeki bütün çekişmeli ve çekişmesiz işlerin takibi yetkisini baroda kayıtlı avukatlara hasretmekle bu işleri bir tekel konusu yapmakta ve avukatlara bir zümre imtiyazı tanımaktadır. Onun için Anayasa'nın 12. maddesine aykırıdır.

Anayasa'nın 31. maddesi yurttaşlara mutlak bir hak arama hürriyeti tanımıştır. 1136 sayılı Kanununun 35. maddesi bu hürriyeti kısıtladığı için 31. maddeye de aykırıdır.

Anayasa'nın 40. ve 42. maddelerine göre herkes dilediği alanda çalışma hürriyetine sahiptir ve çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. 1136 sayılı Kanununun 35. maddesi arzuhalcilik ve muakkiplik yapmayı meslek edinenlerin çalışma hürriyetlerini ortadan kaldırdığından bu maddelere aykırıdır. Bu gibiler yoksul kimselerdir. Ekmek kapılanma böylece kapanması Anayasa'nın 2. maddesindeki sosyal devlet ilkesine de aykırı düşer.

35. madde, dolayısıyla, vatandaşın dilekçe hakkını zedelediğinden Anayasa'nın 62. maddesine de aykırıdır.

1136 sayılı Kanununun yoksul halkı en basit işler için avukat arayıp bulma ve bunlara tarife gereğince ücret ödeme zorunda bırakan 63. maddesi de Anayasa'nın yukarıda açıklanan maddelerine ve sosyal devlet ilkesine aykırı düşmektedir.

2) Geçici 17. madde ve 194. madde için :

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesi, 1136 sayılı Kanunun 194. maddesiyle değiştirilmiş olmakla birlikte eski 61. maddenin son fıkrası uyarınca vekâlet görevinde bulunanların kazanılmış hakları geçici 17. madde ile saklı tutulmuştur. Ancak Avukatlık Kanunu yürürlüğe girdikten sonra arzuhalcilik ve muakkiplik etmek isteyeceklere bu mesleğin kapıları kapatılmakta; böylece çalışma hak ve hürriyeti sınırlandırılmaktadır. Öte yandan geçici 17. maddenin listeye kaydolma ve yazıhane açma mecburiyetini yükleyen fıkraları arzuhalci ve muakkipleri ağır malî külfetlerle karşı karşıya bırakmıştır. Yoksul halkın küçük bir ücret karşılığında bunlara gördürdüğü hizmetler avukatların tekeline girince yükselen ücretleri ödemeğe gücü yetmiyenler haklarını alamaz duruma düşeceklerdir. Bütün bu nedenlerle geçici 17. madde ve 194. madde Anayasa'nın 2., 12., 31., 40., 42. ve 62. maddelerine aykırıdır.

3) 86. madde için :

Bu madde avukatları belirli toplantılara katılmağa zorlamakta ve yükümü yaptırma bağlamaktadır. Anayasa'nın 20. maddesi uyarınca düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olan avukat, şu veya bu düşünceyi desteklemek veya reddetmek durumuna düşebileceği bir baro toplantısına gitmeyebilmelidir. Bir meslek kuruluşunun toplantılarına katılmamanın suç sayıldığı yerde kişi hürriyetinin özü zedelenmiş olur. Öte yandan kanun zoriyle toplantıya avukat götürmek bir meslek kuruluşu olan baronun yönetim ve işleyişini demokratik esaslara aykırı duruma getirir. 1136 sayılı Kanunun 86. maddesi Anayasa'nın 20. ve 122. maddelerine aykırıdır.

C- 134. ve 158. maddeler için :

Bu maddeler avukatı geleneklere bağlı tutmak ve bağlılığı meslekten çıkarmaya kadar uzanan yaptırımlarla sağlamak istemektedir. Anayasa'mız gelenekleri koruyucu ve tutucu değil geleceğe yönelmiş bir Anayasa'dır. Mesleğin ifasında meslek geleneğine uyma zorunluğu orta çağlardaki loncaların düşüncelerini ve değer yargılarını canlandırmak anlamını taşır. Bu tutum Anayasa'nın ruhuna ve temel ilkelerine aykırıdır. Meslek geleneklerine uymamak fakat kanunların çizdiği sınırlar içinde yaşamak, bir yandan da Anayasa'nın 14. maddesiyle sağlanan "kişinin manevî varlığım geliştirme hakkı" nı kullanmak her meslek sahibi vatandaş için mümkün olmalıdır. Geleneğe bağlı kalmağa zorlanmak kişinin manevî varlığını geliştirme hakkım özünden zedelediği gibi Anayasa'nın vicdan, inanç ve kanaat hürriyetine ilişkin 19., düşünce ve kanaat ve bilim ve sanatı serbestçe öğrenme hürriyetlerine ilişkin 20. ve 21. maddeleri ile de bağdaşmaz. Öte yandan 1136 sayılı kanunun 2. maddesine göre yargı organlarına yardım edecek ve görevinin yerine getirilmesinde adli mercilerden yardım görececek olan avukatı bağlayan meslek geleneği giderek yargı organlarını da bağlayacağından hüküm yargı organlarının Anayasa'nın 132. maddesi ile düzenlenen mutlak ve geniş bağımsızlığını da kısıtlar niteliktedir.

D-186., 187., 188., 189., 190., 191., 193., 195-, 196., 197., 198. maddeler ve bunlarla ilgili geçici 1., 2., 3., 4., 5. ve 6. maddeler için :

Bu maddelerin tümü avukatların 506 sayılı sosyal sigortalar kanununun kapsamına alınmaları ile ilgilidir.

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

Sosyal Sigortalar kurumu herhangi bir sigorta şirketi değildir. Bu kurum iş akdiyle çalıştırılanların sosyal güvenliğini sağlamak ereğiyle kurulmuş ve işçilerin ücretlerinden, bir de işverenlerden, sonuç olarak işçilerin yarattığı ve işverenin yararlandığı değer fazlasından kesilen paralarla oluşmuştur. Böyle bir kurumun kasasına el uzatarak oradan emekli aylığı almak isteyenlerin gerek sosyal statüleri gerek gelir bildirimleri olanakları bakımından eşit durumda olmaları şarttır.

İşçiler bir sınıf ve avukatlar sosyal bir zümre olarak nazara alındığında işçilerin kurduğu bir yardım sandığına avukatların kanun zoriyle ortak edilmesi sosyal sınıf ve zümrelerin mal varlıklarının karıştırılması anlamına geliyorsa gerçek odur ki yararlanma karşılıklı değil bir taraflıdır.

İki grubun gelir bildirimleri olanakları yönünden karşılaştırılmalarında görülecek olan şudur : İşçiler gelirlerini kendi iradeleriyle tesbit edemezler. Bunu işveren asgarî ücret yönetmeliğine göre tayin eder, bordroda gösterir ve sosyal sigorta primlerine bu ücret esas alınır. İşçi böylece, sigortanın yüksek ücretli olup fazla prim ödeyenlere sağladığı bir takım olanaklardan yoksun kalır. Avukatlar ise serbest meslek ve kalifiye hizmet erbabıdır. Asgarî ücret tarifelerinin üstünde diledikleri gibi vekâlet ücreti ister ve alırlar. Üstelik aldıkları ücretleri daha da yüksekmiş gibi gösterebilirler.

İşçiler ve avukatlar birbirinden bu kadar farklı iki kategoridir. Bunların bir tek sigorta kurumunda birleştirilmesi ve gelirlerine göre ödeyecekleri prim oranında sigortadan yararlanmalarına yol açılması Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olarak bir zümrenin bir sınıfa karşı imtiyazlandırılması demektir. Eşitlik Türkiye'de avukatlık mesleğinin sosyalleştirilmemiş olmasından doğmaktadır.

Eşitsizlik içinde de ayrıca bir zincirleme eşitsizlik vardır. Sözgelimi 506 sayılı kanuna göre işçiler son on yıllık ödemedeki en yüksek yedi yıllık kazançları esas alınarak sigortadan yararlandırılırken geçici madde ile avukatların son defa ödedikleri prime esas olan aylık gelir tutarı üzerinden sigorta yardımı görmeleri sağlanmıştır.

Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu, bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmanın ve kurdurmanın Devletin ödevlerinden bulunduğu yazılıdır. Türkiye'de "herkes" kavramına herkesten önce avukatlar girmişçesine ve 6207 sayılı kanunla kurulmuş bir "Avukatlar Yardımlaşma Sandığı" bulunduğu halde bunlar Sosyal Sigortalar Kurumu gibi zenginleşmiş bir kurumun kapsamına ve inancası altına alınmışlardır. "Herkes" kavramı içindeki milyonlarca vatandaş henüz hiçbir yardımlaşma sandığına kanun yoluyla kavuşturulmamışken avukatlardan yana hükümler getirilmesi Anayasa'nın 48. maddesinin özüne aykırı düşerse bir tutumdur.

E- 199. madde için:

Yasama tekniğine aykırı biçimde Belediye ve İdarei Umumiyei Vilâyat kanunlarına değişiklik getiren bu madde belediye ve özel idare avukatları, yani bir zümre yararına Anayasa'nın 12. maddesi ihlâl edilerek konulmuştur.

F- Geçici 9. madde için :

"Bu madde yargıtay'da başkâtiplik yapan hukuk mezunlarım avukatlık stajından muaf tutarak, Anayasa'nın 12. maddesine aykırı bir biçimde imtiyazlı kılmaktadır."

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8